

Zsűror jelentés a Budai Arborétum fejlesztése c. ÖTLETPÁLYÁZAT értékeléséről

A 2024. május 25-én meghirdetett „Budai Arborétum fejlesztése” című tájépítészeti ötletpályázatra 13 formailag érvényes pályamunka érkezett be. Ebből 4 pályamunka egyénileg elkészített alkotás, míg a fennmaradó 9 pályázat két vagy több fős csapatmunka eredménye.

A beérkező pályaműveket a következő összetételű 8 fős szakmai zsűri bírálta el:

Elnök:

Fekete Albert, tájépítész mérnök, egyetemi tanár, a MATE TTDI intézetigazgatója

Társelnökök:

Honfi Péter, kertészmérnök, egyetemi docens, a MATE TTDI Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszék vezetője, a Budai Arborétum szakmai vezetője;

Dezsényi Péter, kertészmérnök, a Zöld Kerekasztal alapító tagja és képviselője;

Boromisza Zsombor, tájépítész mérnök, a MATE Budai Campus Főigazgató-helyettese

Tagok:

Orlóci László, kertészmérnök, tudományos főmunkatárs, az ELTE Fűvészkert igazgatója;

Vincze Attila, tájépítész mérnök, a Magyar Tájépítészek Szövetségének elnöke;

Lukács Zoltán, kertészmérnök, a Zöld Kerekasztal alapító tagja és képviselője;

Tüske Ábris, mesterszakos tájépítész hallgató (tájépítész és kertművész MA)

Általános értékelés

A beérkezett pályamunkákról általánosságban elmondható, hogy mindegyik a kiírásnak megfelelő szakmai tartalommal készült. Mindegyik pályázó csapatban (vagy egyénileg pályázó között) volt tájépítész mérnök vagy tájépítész hallgató, a legtöbb esetben kizárólag tájépítészek dolgoztak együtt.

A pályamunkák értékelése két lépésben történt.

Első lépésben a zsűritagok egyénileg bírálták el a munkákat, amelyeket digitális formátumban kaptak meg. Az egyéni bírálat (előszelekció) a kiírásban ismertetett szempontrendszer szerint történt:

- a kert történeti és természeti értékeinek védelme,
- az oktatási-kutatási funkció erősítése,
- az egyetemes használat, rekreációs funkció értelmezése,
- az ökológiai elvek érvényesítése, növényalkalmazási vízió,
- újszerű megoldások alkalmazása (az arborétum értékeivel összhangban),
- ésszerűség, megvalósíthatóság, ütemezhetőség, fenntarthatóság,
- a kert használati értékének növelése,
- szakmai és társadalmi szemléletformálás
- grafika, vizuális kommunikáció

Mindegyik szempontot 1-10 pontig lehetett értékelni, így a bírálat során az egyes pályamunkákra maximum 90 pontot adhattak a zsűritagok. A beérkezett 13 pályamunka átlageredményei a 27-84 pont közötti értékkategóriába estek.

Az előszelekcziót követő **második lépésben** került sor a végső döntésre. Ebben a fázisban a zsűritagok személyes jelenlét során, a kinyomtatott pályamunkákat együtt tekintették át. Itt nyílt lehetőség arra is, hogy egyes pályamunkák értékei mellett érveljenek, vitázzanak és - az előzetes rangsort figyelembe véve - kialakuljon a végső sorrend a pályázók között.

A személyes egyeztetés első szakaszában kiválasztásra került a 6 legjobb pályamunka (1-6. sz. pályamunkák), majd ezek ismételt pontozásos értékelése vezetett a végleges rangsor kialakulásához. Rangsorolás csak az első 6 pályamunka esetében történt, a többi pályamunka nagyjából hasonló pontszámot ért el, így rangsorolás nélkül lettek besorolva a 7-13. helyekre.

Részletes értékelés

A részletes értékelés az első hat pályamunka értékelésének összefoglalóját tartalmazza, nem tér ki a 7-13. számú pályamunkák ismertetésére.

1. sz. pályamunka - 1. helyezés: „9 kert 9 hektáron”

A fekete fehér (vonalas) grafika miatt első ránézésre kevésbé látványos, ugyanakkor épp ez a megoldás teszi jól értelmezhetővé és olvashatóvá a terv alap gondolatát: a kerttörténeti értékek átgondolt védelmét, a „helyek” nagyszerű meghatározását, tagolását, valamint gesztus értékű objektumok elhelyezését. A terv visszafogott, reális, azaz csak indokolt, de viszonylag szerényebb beruházásokkal megvalósítható beavatkozásokat javasol: pl. oktatást-kutatást támogató kísérleti ágyások, ökológikus (szikkasztó) csapadékvíz-menedzsment, kollégium környezete, berendezési tárgyak egységes arculati meghatározása. A tenispálya alatti mélygarázs tőkeigényes ugyan, de számos jelenlegi közlekedési problémára megoldást nyújt. Egységes burkolati hierarchia meghatározása a teljes arborétum közlekedési rendszerében használati és arculati szempontból is előremutató. Az új bejáratok nyitása nem minden esetben indokolt a megjelölt helyeken. A terv egyértelműen ütemezhető, ami a megvalósítás szempontjából kulcsfontosságú.

2. sz. pályamunka – 2. helyezés: „A mi arborétumunk”

Logikus poszter és terv, több ütemre bontható fejlesztési elképzeléssel. A történeti értékek védelmét tekintve nagyobb hangsúllyal említi az épületeket, mint a meglévő növényállományt. Az oktatási vonalat erősítik a tervezett különböző tanösvények, kültéri tantermek, amelyek az arborétum jobb megismerését segítik a hallgatók, illetve látogatók számára. A meglévő növényállomány gazdagítását az árnyékos évelők telepítésében látja. Realisztikus terv, kisebb beavatkozási javaslatokkal, amelyek azonban lényegesen emelnék az arborétum értékét. Ezek a javaslatok azért is kiválóak, mert konkrét helyspecifikus megoldásokat tartalmaznak, identitást adnak egy-egy funkcióval is kiemelt helyszínek az arborétumon belül. Ismeretterjesztő táblák, madármegfigyelő, zöldtető, kísérleti kert, installációk stb. helyspecifikusan tervezve adnak sajátos, hiteles hangulatot és arculatot az arborétumnak. A terv a „K” épület

előtti parkolót nagyvonalakban megőrzi, ökológikusabbá téve azt. Sajnos a sport funkciót megszünteti, szabadtéri tantermeket és biokertet létesítve a sportpályák helyére (de akkor hol lesz a sport?)

3. sz. pályamunka – 3. helyezés: „Találkozzunk az Arborban”

A művet visszafogott, pontszerű, realiztikus beavatkozási javaslatok jellemzik, amelyek azonban nem bontják meg a terv egységét. Ízléses grafikai megjelenítés, jól értelmezhető poszterbeosztás és -tartalom (nem zsúfolt). A terv reflektál a kert múltjára, pl. annak egykori elemeinek megidézésével (típegők). Kevésbé utal azonban a természetvédelmi vonatkozások fejlesztésére. Ökológiai aspektusai vannak (pl az esőkert), de hiányoznak belőle a kutatást támogató gesztusok. Szükséges funkciókkal gazdagít (vendéglátó egység), érezhetően támogatja a kültéri oktatási tevékenységeket. Multifunkcionális moduláris elemekre tesz javaslatot, amelyek az egyetemi polgárok és a látogatók igényeit is kiszolgálják. Dicséretes módon foglalkozik a kollégium környezetét érintő létező problémákkal (közösségi terek hiánya). Az aszfaltburkolat újrahasznosítása, mint ökológikus megoldás, bizonyos tekintetben értékelhető, hosszabb távon viszont nem vizionál kellő fantáziával. A játszótér, mint funkcionális elem nem kifejezetten kívánatos, ráadásul elhelyezése teljesen elhibázott a „K” épület mögött, annak tőszomszédságában. A társadalmasítás nincs kellőképpen kihangsúlyozva sem tervileg, sem szövegesen.

4. sz. pályamunka – 4. helyezés: „#kert#kampusz”

A terv erősségei közé tartozik a történeti elemek megfelelő kezelése (történeti útvonalak), a jól meghatározott pontszerű beavatkozási helyszínek, a növényállományt érintő koncepciózus beavatkozási tervek, ötletek (fasorok, rózsakert, szőlőskert, biokert, ehető erdő stb.). Az egységes arculat, a kiemelten kezelt megközelítési/belépési pontok (kapuhelyzet), az információs táblarendszer, a térben arányosan elosztott beavatkozási helyszínek, az új funkcionális elemek (pl. étterem), a parkolás ésszerűsítése, az ütemezhetőség ugyancsak átgondoltá teszik a munkát. Az ökológikus megközelítés nem köszön elég erőteljesen vissza (illetve túl általános), ebben a tekintetben azonban jó ötlet a gyümölcsudvar biodiverz kiültetése. A kutatási funkcióra utaló funkcionális egységek hiányoznak. A „K” épület előtti parkolót átalakítja, gyalogosbaráttá teszi, de nem foglalkozik az autós és gyalogosforgalom szétválasztásával. A terv grafikailag korrekt, de kissé zsúfolt (sok a felirat), illetve a tudatos színválasztás („kék”) a kelleténél egy fokkal tolaodóbb.

5. sz. pályamunka – 5. helyezés: „Fák között jövőnk gyökerei”

A pályamű átgondolt, egységes arculatú munka, amely kiemelten kezeli a hallgatók szempontjából fontos közösségi terek kialakításának kérdését. Grafikailag színvonalas, átgondolt tabló, amely jól felépített struktúrában közvetíti a tervezők üzenetét. A fejlesztési terv jelentősebb funkció- és elembővítésben gondolkodik (új szoborpark, szabadtéri edzőterem, pálmaház, étterem, land-art, közösségi domboldal stb.). Az új gyalogos főbejárat a „K” épület bejáratához illeszkedően enyhén eltúlzott, annak Villányi úti folytatása pedig irreális, sem funkcionálisan, sem kompozicionálisan nem indokolt. Helyenként túlteng a tervben az alaprajzi formalizmus (tanganzaság, biokert, historikus tengelylezárás a kollégium alatt, a „K” épület előtti és a Gyümölcsudvar

burkolatarchitektúrája), de a „K” épület homlokzatán kialakítandó zöldfal ötlete ökológiai és esztétikai értelemben is előremutató.

6. sz. pályamunka: „NUNTIUM”

Grafikailag egyik legkiválóbb munka, magas esztétikai minőséggel, mind az alaprajzi ábrázolást, mind a látványterveket illetően. Tartalmilag sajnos kevésbé életszerű, megvalósíthatósága még ütemezve, és komoly anyagi háttér mellett is erősen megkérdőjelezhető. Ugyanez érvényes fenntarthatósági kérdéseket illetően is: a hat tavacskából álló vizes élőhely, illetve a távol-keleti kert mesterséges patakjai (vízfelületei) sajnos nem realizisztikusak. A terv komolyan foglalkozik a kerttörténet és a növényismeret oktatása szempontjából izgalmas tematikus kertek kialakításával (a távol-keleti kert mellett lenne még pl. alpesi kert, gyümölcsös, angolkert, közel-keleti kert), de azok elhelyezése több esetben is elhibázott (pl. az alpesi kert meglévő növénygyűjteménybe kerülne, az angolkert pedig a történetileg is kiemelten védett Ormos-kert helyére). A sportpálya beáldozása gyülekezőhely céljaira, nem indokolt. Az arborétumban több helyen is elképzelt „oktatási pontok” megvalósítása díjazható, de helyválasztásukat pillanatnyilag nem sok érvel lehet indokolni. A zöldsítők ökológiailag hatékonyak, flóratetőként minden bizonnyal meg is valósíthatók

7. sz. pályamunka: „**Budai Arborétum_ötletpályázat_20240916**”

8. sz. pályamunka: „**Budai Arborétum_Ötletpályázat_Zöld_Örökség**”

9. sz. pályamű: „**Eleven Arbor**”

10. sz. pályamunka: „**HÓBOGYÓ**”

11. sz. pályamunka: „**Két vagy három grácia**”

12. sz. pályamunka: „**Nemodabuda**”

13. sz. pályamunka: „**Örökzöld**”

A pályaművek díjazása

A sikeres pályaművek díjazására összesen bruttó 3 millió Ft állt rendelkezésre.

A díjalapot a zsűri a következőképpen osztotta szét:

1. díj: bruttó 1.400.000 Ft _ „9 kert 9 hektáron” jellegű pályamű
szerzők: Nagy Júlia, Mészáros Nóra

2. díj: bruttó 900.000 Ft _ „A mi arborétumunk” jellegű pályamű
szerző: Lach Bálint

3. díj: bruttó 400.000 Ft _ „Találkozunk az Arborban” jellegű
szerző: Tóth Evelin Enikő

KÜLÖNDÍJ: bruttó 300.000 Ft _ „Örökzöld” hallgatói pályamunka
szerzők: Iszlai Gáspár Norbert, Tuskán Vivien, Zámbó Dorottya

A pályamunkák kiállításával egybekötött ünnepélyes díjátadó időpontja 2024. december 3.,
17.00 óra.

Helyszín: MATE, Budai Campus, Díszterem

Budapest, 2024. november 7.

Fekete Albert,
tájépítész mérnök, egyetemi tanár, a MATE TTDI intézetigazgatója, a zsűri elnöke

Honfi Péter,
kertészmérnök, egyetemi docens, a MATE TTDI Dísznövénytermesztési és
Dendrológiai Tanszék vezetője, a Budai Arborétum szakmai vezetője, a zsűri
társelnöke

Dezsényi Péter,
kertészmérnök, a Zöld Kerekasztal alapító tagja és képviselője, a FŐKERT igazgatója, a
zsűri társelnöke

Boromisza Zsombor,
tájépítész mérnök, a MATE Budai Campus Főigazgató-helyettese, a zsűri társelnöke

Orlóci László,
kertészmérnök, tudományos főmunkatárs, az ELTE Fűvészkert igazgatója, a zsűri tagja

Vincze Attila,
tájépítész mérnök, a Magyar Tájépítészek Szövetségének elnöke, a zsűri tagja

Lukács Zoltán,
kertészmérnök, a Zöld Kerekasztal alapító tagja és képviselője, a zsűri tagja

Tüske Ábris,
tájépítész és kertművész mesterszakos hallgató, a zsűri tagja